

UDK 811.163.42'373.23(497.5-3 Dragoslavec Breg)

Izvorni znanstveni rad
Rukopis primljen 18. XII. 2012.
Prihvaćen za tisak 7. IV. 2013.

Anita Škvorc Branda
Osnovna škola Štrigova
Štrigova 126 a, HR-40312 Štrigova
askvorc@gmail.com

ANTROPONIMIJA DRAGOSLAVEC BREGA

Nakon uvodnih napomena o gornjomeđimurskome naselju Dragoslavec Breg (s osobitim osvrtom na povijest njegova imena, neslužbeni etnik i kretanje broja stanovnika), u radu se na osnovi terenskim i arhivskim istraživanjem prikupljene građe analizira antroponimijski sustav toga naselja. Pokazuju se značajke osobnih imena (njihova službena i neslužbena uporaba te učestalost), prezimena njegovih stanovnika (učestalost, podrijetlo, značenje i tvorbena struktura) kao i njihovi obiteljski nadimci (motivacija i tvorbene značajke).

1. Uvod

Dragoslavec Breg jedno je od dvanaest naselja Općine Gornji Mihaljevec¹, koja se nalazi petnaestak kilometara sjeverozapadno od Čakovca, središta Međimurske županije. Prema popisu stanovnika iz 2011. godine u Dragoslavec Bregu živi 129 stanovnika. Naselje pripada rimokatoličkoj Župi Gornji Mihaljevec, a pošti u Macincu. Većinu stanovnika čine zaposleni, manji je broj umirovljenika te poljoprivrednika. Na području Dragoslavec Brega malo je spomenika koji upućuju na kontinuitet života. U samome naselju od sakralnih je spomenika sačuvan pil tipa tabernakul iz 1753. (Horvat 1956: 164–165), a izvan naselja nalazi se Pil tužnoga Krista, koji datira iz 1715.² Nestala je tradicija dr-

¹ Općina Gornji Mihaljevec jedinica je lokalne samouprave u Međimurskoj županiji. Općina obuhvaća naselja Badličan, Bogdanovec, Dragoslavec Breg, Dragoslavec Selo, Gornja Dubrava, Gornji Mihaljevec, Martinuševec, Preseka, Prhovec, Tupkovec, Vugrišinec i Vukanovec.

² <http://www.gornjimihaljevec.hr/dokumenti/PPUO-GM.pdf>

žanja krčme koju je, prema povijesnim podacima iznesenim u djelu *Monumenta Zryniana*, započeo *assessor* Franjo pl. Zsombor iz Mihovljana 1810. (Kiss 1991: 385). Danas se Dragoslavec Breg nerijetko spominje kao vikendaško naselje jer od stotinu kućnih brojeva više od polovice čine vikendice. Važno je spomenuti da se ne živi “na”, nego “u” Dragoslavec Bregu, da se ne ide (putuje) “na”, nego “u” Dragoslavec Breg.

1.1. Zapisi ojkonima i broj stanovnika kroz povijest

Zapisi ojkonima u dostupnim povijesnim izvorima (v. tablicu 1) upućuju na njegovu različitost kroz povijest.³

U sjećanju mještana živi i (neslužbeno) ime *Dragoslavec na Brežuljku*. Međutim, nitko ne zna kada se ono upotrebljavalo ni koji je mogući razlog uporabe deminutivnoga leksema (*brežuljak*) u njegovoj strukturi.

Broj stanovnika Dragoslavec Brega varirao je tijekom vremena – sredinom prošloga stoljeća dosegnuo je maksimum, a posljednjih se desetljeća drastično smanjuje, što se zorno iščitava iz tablice 2.⁴

Prema podacima iz Popisa stanovništva 2011. godine, u Dragoslavec Bregu živjelo je 129 stanovnika, a terenskim istraživanjem 2012. utvrdilo se da broj stanovnika i dalje znatno opada – te ih je godine bilo samo 109.⁵

³ *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857–2001*, CD-ROM, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2005.

⁴ Prema: *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857–2001*, CD-ROM, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2005.

⁵ Službeni podaci o trenutačnome broju stanovnika nisu dostupni zbog *Zakona o zaštiti osobnih podataka* (Narodne novine, br. 106/12), pa se do podataka došlo terenskim istraživanjem. Kao polazište u istraživanju koristila se *Lista građana po mjestu prebivališta* (računalni ispis, stanje 21. ožujka 2002, Ured za opću upravu, Čakovec).

1718.	<i>Dragoslavec</i> ⁶
1857.	<i>Dragoslavec mons</i> ⁷
1866.	<i>Dragoslavec breg i Dragoslavskiverh</i> ⁸
1917.	<i>Dragoslavec brdo</i> ⁹
1921.	<i>Ujhegy</i> ¹⁰ ; <i>Dragoslavec breg</i>
1925. – 1937.	<i>Dragoslavec Breg</i> ¹¹
1937. – 1951.	<i>Dragoslavec-breg</i> ¹²
1962. – 1971.	<i>Dragoslavec-Breg</i>
1981.	<i>Dragoslavec Breg</i> ¹³
1991.	<i>Dragoslavec Breg</i>

Tablica 1. Zapisi današnjega ojkonima *Dragoslavec Breg* kroz povijest

⁶ “IV. processus habes sub se montes promonthoriales: 1. Mons Busicz, 2. Lohovchak, 3. Thernovcha, 4. Selezna Gora, 5. Hernyakovchina, 6. Prekopa Major, 7. Prekopa Minor, 8. Vugrissincz, 9. Vukanovcz, 10. Dragoslavec, 11. Okrugli” (Kiss 1991: 385).

U navedenom djelu *Dragoslavec* se navodi kao jedno od naselja IV. Briježnoga kotara, ali s obzirom na smještaj unutar toga kotara, tu je vjerojatnije riječ o današnjemu naselju Dragoslavec, a ne o Dragoslavec Bregu.

Kiss piše da su tu u 18. stoljeću vinograde imale brojne plemićke obitelji (*Czindery, Fallusy, Vinković*).

⁷ *Dragoslavec mons* pripadao je župi Gornji Mihaljevec, kojoj pripada i danas.

⁸ Prema podacima *Miestopisnoga rječnika kraljevinah Dalmacije, Hervatske i Slavonije, Dragoslavskiverh* je selo u Međimurju s 30 kuća i 156 stanovnika, koje pripada kotaru Čakovec, pošti u Štrigovi, a rimokatoličkoj župi u Gornjemu Mihaljevcu. U istome se izvoru (Sabljar, 1866) navodi i ojkonim *Dragoslavec breg*, selo u kotaru Čakovec (42 kuće, 211 stanovnika) koje pripada pošti u Štrigovi, a rimokatoličkoj župi u Lopatincu. Usporedbom tih imena i podataka s podacima u izvoru *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857–2001*, dolazi se do zaključka da se na današnje naselje Dragoslavec Breg ne odnosi ime *Dragoslavec breg* nego ime *Dragoslavskiverh*. Sabljar (1866) *Dragoslavskiverh* navodi kao podružnicu župe *Mihaljevec gornji*, današnji Gornji Mihaljevec (“*Mihaljevec gornji, s. u Međimurju, k: Čakovec, pšt: Štrigovo; 18 kuć, 132 st. (4 mgj.) rkž. Sa Sv. Katarina u m; učio 1 učit. 38 md, 10 žd – Rk. Župa u nadbis. Zagreb., adj. Bežin., dj: Medjumurje g, ima podr. m: Badličan, Bogdanovec, Borke, Dragoslavcsele, Dragoslavskiverh, Dubrava g, Gorčica, Hernje, Martinuševec, Perhovec, Preseka, Tupkovec, Vugrišinec, Vukanovec, Vušivčak*”).

⁹ Zapis ojkonima *Dragoslavec brdo* razlikuje se od prethodnoga (*Dragoslavec breg*) po rastavljenome pisanju ojkonimskih sastavnica i po promijenjenoj drugoj sastavnici (poštokavljeno *brdo* zamijenilo je “neknjiževni” kajkavski leksem *breg*).

¹⁰ Riječ je o mađarskome imenu naselja (u prijevodu *Novi Brijeg*) koje je postojalo paralelno s hrvatskim imenom, a upotrebljavalo se u mađarskoj administraciji u vrijeme mađarske vlasti u Međimurju. S tim je mađarskim imenom (tj. njegovom prvom sastavnicom) možda u vezi današnje neslužbeno ime Dragoslavec Brega – *Novo Selo*.

¹¹ Od 1925. do 1937. koristilo se ime koje je u uporabi u istome obliku i danas.

¹² Od 1937. do 1971. bilježe se pravopisne inačice ojkonima (varijantnost se odnosi na bilježenje velikoga/maloga slova druge sastavnice ojkonima).

¹³ Današnje ime naselja (koje se tako – nesastavljenih sastavnica koje se obje pišu velikim početnim slovom – bilježi od 1981) u potpunosti je u skladu s pravopisnom normom hrvatskoga standardnog jezika.

Godina	Broj stanovnika
1857.	156
1869.	150
1880.	729 ¹⁴
1890.	722 ¹⁵
1900.	205
1910.	207
1921.	230
1931.	216
1948.	273
1953.	264
1961.	228
1971.	213
1981.	175
1991.	158
2001.	144

Tablica 2. Kretanje broja stanovnika Dragoslavec Brega 1866–2001.

1.2. U *Dragoslavec Bregu* žive – *Novosělčani*

U neslužbenoj komunikaciji stanovnici Dragoslavec Brega¹⁶ redovito nazivaju svoje selo *Nóvo Sělo*, a sebe *Novosělčanima* i nikako drukčije. Kad se predstavljaju, govore da su z *Nóvoga Sěla*¹⁷. Može se čak i osjetiti doza ponosa kad se *Novosělčan* ili *Novosělčanka* predstavlja nekome jer kao da pridjev *nov* u etniku označava posebnost, superiornost *Novosělčana* prema drugima u Općini. Ako već nisu posebni i ne mogu ostalim naseljima konkurirati ni po čemu drugome, onda barem mogu istaknuti da su oni iz *Nóvoga Sěla* jer novijega sela

¹⁴ Za 1880. podaci su sadržani zajedno s naseljem Vukanovec. Vukanovec i Dragoslavec Breg zajedno su imali 729 stanovnika. Sudeći prema podacima iz prijašnjih godina i godina koje slijede, manji dio toga broja čine stanovnici Dragoslavec Brega.

¹⁵ Za 1890. podaci su sadržani zajedno s naseljem Vukanovec. Vukanovec i Dragoslavec Bregu zajedno su imali 722 stanovnika. Sudeći prema podacima iz prijašnjih godina i godina koje slijede, manji dio toga broja čine stanovnici Dragoslavec Brega.

¹⁶ Navedeni se ojkonom na HJP-u navodi kao *Dragoslavec Brêg*.

¹⁷ To ime nije podrugljivo ime ili nadimak koji bi Dragoslavec Bregu nametnuli susjedi (kao što to često biva s neslužbenim imenima), nego je riječ o općeprihvaćenome (neslužbenom) imenu.

u Župi (Općini) od toga nema.¹⁸ Jedna od mogućih pretpostavki koja objašnjava podrijetlo i značenje neslužbenoga ojkonima *Nóvo Sělo* za naselje *Dragoslavec Breg* jest velika zastupljenost prezimena *Novak* u njegovu prezimenskome sustavu. Terenskim je istraživanjem 2012. zabilježeno 28 nositelja toga prezimena u 12 domaćinstava.¹⁹ Prema “tumačenju pučkih etimologa” etnik *Novosěľčani* stanovnici Dragoslavec Brega dobili su zbog “prerade aktualnih informacija”, tj. ogovaranja u seoskoj *mlekári*,²⁰ gdje su se prepričavali i uglavnom preuveličavali događaji te dodavale nove informacije u aktualne vijesti.

1.3. Napomene o govoru Dragoslavec Brega

Govor gotovo svakoga međimurskog naselja ima svoje osobitosti. Iako se iz naslova (i podnaslova) nedavno otisnute monografije Đure Blažeke *Međimurski dijalekt: Hrvatski kajkavski govori Međimurja* očekuje barem spomen govora svakoga naselja, govor se Dragoslavec Brega ne spominje ni u kojoj podjeli međimurskoga dijalekta. S obzirom na temu rada i građu koja je predmet našega opisa, navodimo samo one (malobrojne) značajke govora Dragoslavec Brega koje se mogu iščitati iz prikupljenih antroponima ostavljajući potpun opis govora za neku drugu prigodu. U govoru Dragoslavec Brega, kao i u ostalim međimurskim govorima, izgubila se opreka po kvantiteti (opreka dugo – kratko) i modulaciji (opreka silaznost – uzlaznost). Zbog gubitka tih opreka povećan je broj vokala (npr. otvoreno *e* (e): *Jóžęk*, *Fránęęk*, ili otvoreno *o* (e): *Matóķęšovı*). Govor Dragoslavec Brega poznaje samo jedno, srednje *č* (*Flinčęc*) i *ž* (*žúręn*). Na kraju riječi zvučni suglasnici uvijek prelaze u bezvučne (*bręk*). Karakteristična je redukcija početnoga nenaglašenog vokala (*Vánęęk* < *Ivánęęk*). U govoru se glas *n* denazalizira u *j* (*Cmrečńak* > *Cmrečńjak*). Sufiks *-ovi* nalazimo i iza palatala (*Čmıgačovı*, *Lıpičovı*).

2. Osobna imana stanovnika Dragoslavec Brega

2.1. Službena osobna imena

Osobna imena pripadaju najstarijim i najvjerodostojnijim jezičnim podacima, a nastala su u davna vremena zbog potrebe točne identifikacije pojedin-

¹⁸ U Međimurju danas postoje naselja *Novo Selo na Dravi* i *Novo Selo Rok*.

¹⁹ Andela Frančić navodi da je prezime *Novak* najučestalije prezime u Međimurju – 1997. zabilježeno je 4595 nositelja toga prezimena. Drugo po učestalosti bilo je prezime *Horvat* s 4055 nositelja, a na trećemu je mjestu spomenute godine bilo prezime *Kovačić* s 1050 nositelja (Frančić 2002: 109).

²⁰ Vjeruje se da mljekara zbog svojeg smještaja izvrsno funkcionira kao opće obavještajno središte naselja.

ca. Osobno je ime danas zakonom propisano i obvezatno za svakoga građanina Republike Hrvatske. Iako je prema *Zakonu o osobnom imenu* (*Narodne novine* 118/12) dopuštena višerječna antroponimijska formula, ona se rijetko koristi. U službenoj antroponimiji prevladava dvorječna formula sastavljena od osobnoga imena i prezimena. Pisanje sastavnica antroponimijske formule regulirano je pravopisom – osobno ime dolazi na prvo mjesto, a prezime na drugo.

S obzirom na tvorbenu strukturu osobna su imena u službenoj osobnoimen-sko-prezimenskoj formuli stanovnika Dragoslavec Brega potvrđena u neizvedenome liku (npr. *Marija, Ana, Ivan, Josip*), u izvedenome liku (npr. *Mićika, Anika, Vánček, Jožek, Zvónko*) i u pokrećenome liku (npr. *Drágo*). U službenoj je komunikaciji značenje svih imena (bez obzira na tvorbenu strukturu i motivaciju) neutralno, a u neslužbenoj se komunikaciji izvedenicama i pokraćenicama uglavnom pridaje hipokoristični ili pejorativni afektivni naboj. Slijedi tablični prikaz posebno muških i posebno ženskih osobnih imena stanovnika Dragoslavec Brega te iščitavanje i usporedba njihovih značajka.²¹ Osobna imena koja imaju više nositelja poredana su po broju nositelja od najčešćotnijega prema najmanje čestotnomu, a imena koja imaju samo po jednoga nositelja poredana su abecednim redom.

Osobno ime	Broj nositelja	Osobno ime	Broj nositelja
<i>Franjo</i>	5	<i>Filip</i>	1
<i>Goran</i>	3	<i>Jan</i>	1
<i>Danijel</i>	2	<i>Juraj</i>	1
<i>Denis</i>	2	<i>Jurica</i>	1
<i>Ivan</i>	2	<i>Konrad</i>	1
<i>Josip</i>	2	<i>Leon</i>	1
<i>Marijan</i>	2	<i>Marin</i>	1
<i>Mario</i>	2	<i>Marjan</i>	1
<i>Stjepan</i>	2	<i>Marko</i>	1
<i>Zvonimir</i>	2	<i>Milan</i>	1
<i>Boris</i>	1	<i>Miro</i>	1
<i>Božidar</i>	1	<i>Nenad</i>	1
<i>Božo</i>	1	<i>Patrik</i>	1
<i>Dalibor</i>	1	<i>Radovan</i>	1

²¹ Rezultati dobiveni vlastitim terenskim istraživanjem u Dragoslavec Bregu 2012.

<i>Damir</i>	1	<i>Tomica</i>	1
<i>David</i>	1	<i>Tomislav</i>	1
<i>Davor</i>	1	<i>Toni</i>	1
<i>Dejan</i>	1	<i>Vilim</i>	1
<i>Dragan</i>	1	<i>Zdravko</i>	1
<i>Dragutin</i>	1	<i>Zlatko</i>	1
<i>Dominik</i>	1	<i>Zvonko</i>	1

Tablica 3. Učestalost muških osobnih imena u Dragoslavec Bregu 2012.

Iz tablice 3 iščitavamo: u Dragoslavec Bregu živi 56 muških osoba koje nose jedno od 42 imena. Najčestotnije muško osobno ime jest *Franjo* (5 nositelja), slijedi ime *Goran* (3 nositelja) te *Danijel*, *Denis*, *Ivan*, *Josip*, *Marijan*, *Mario*, *Stjepan* i *Zvonimir* (po 2 nositelja). Ostala 32 imena imaju samo po jedno nositelja.

U tablici 4 donosi se pregled muških osobnih imena podijeljenih na svetačka imena²² (uglavnom neslavenskoga podrijetla), odnosno narodna (slavenska) imena.

Svetačka imena	Narodna imena
<i>Danijel, David, Denis, Dominik, Filip, Franjo, Ivan, Josip, Jan, Juraj, Jurica, Konrad, Leon, Marijan, Mario, Marin, Marjan, Marko, Patrik, Stjepan, Toni, Vilim</i>	<i>Boris, Božidar, Božo, Dalibor, Damir, Davor, Dejan, Dragan, Dragutin, Goran, Milan, Miro, Nenad, Radovan, Tomica, Tomislav, Zdravko, Zlatko, Zvonimir, Zvonko</i>
Ukupno nositelja: 34 ili 61 %	Ukupno nositelja: 22 ili 39 %

Tablica 4. Zastupljenost svetačkih imena u fondu muških osobnih imena u Dragoslavec Bregu

Iz tablice 4 uočljivo je da većina muških osoba koje žive u Dragoslavec Bregu nose svetačka imena (34 = 61 %). Svetačka su imena pohrvaćena imena stranoga podrijetla uglavnom preuzeta iz latinskoga jezika kao jezika izvornika ili

²² U svetačka imena ubrajaju se i imena mučenika, imena starozavjetnih proroka te ostala biblijska imena. Neka od navedenih imena (npr. *Denis*) nemaju tradiciju uporabe u hrvatskoj antroponimiji, ali su u novije vrijeme postala njezinom sastavnicom.

posrednika. Imena slavenskoga podrijetla, odnosno narodna muška imena, zastupljena su s 39 %. Svetačka imena *Ivan*, *Franjo* i *Stjepan* nose pripadnici starije generacije, a imena *Leon*, *Marko*, *Jurica*, *Marin*, *Jan* nose pripadnici mlađe generacije. Osobna imena stranoga podrijetla u suvremenome hrvatskom antroponimikonu dijele se na dvije osnovne skupine: tradicijska osobna imena i imena strana hrvatskome onomastičkom sustavu. Imena prve skupne usklađena su sa sustavom hrvatskoga jezika, a imena druge skupine mogu biti usklađena, djelomično usklađena ili potpuno neusklađena sa sustavom hrvatskog jezika (Frančić i Mihaljević 1995). Kada tu klasifikaciju preslikamo na korpus imena prikupljenih za ovaj rad, primijetit ćemo da većina muških osobnih imena pripada prvoj skupini – tradicijskim osobnim imenima usklađenim sa sustavom hrvatskoga jezika (npr. *Marko*, *Ivan*, *Franjo*). Prilikom odabira osobnih imena muškim osobama nije se priklanjalo trendu odabira stranih, pomodnih imena.

U tablici 5 donosi se popis ženskih osobnih imena u Dragoslavec Bregu. Imena koje imaju više nositeljica poredana su po broju nositeljica od najčestotnijega prema najrjeđemu, a imena koja imaju samo po jednu nositeljicu poredana su po abecedi.²³

Osobno ime	Broj nositeljica	Osobno ime	Broj nositeljica
<i>Marija</i>	6	<i>Jasenka</i>	1
<i>Ana</i>	3	<i>Julijana</i>	1
<i>Anita</i>	2	<i>Karla</i>	1
<i>Danica</i>	2	<i>Karolina</i>	1
<i>Dragica</i>	2	<i>Kristina</i>	1
<i>Magdalena</i>	2	<i>Lana</i>	1
<i>Natalija</i>	2	<i>Leona</i>	1
<i>Agneza</i>	1	<i>Marijana</i>	1
<i>Aleksandra</i>	1	<i>Melanija</i>	1
<i>Albina</i>	1	<i>Milita</i>	1
<i>Antonela</i>	1	<i>Mirjana</i>	1
<i>Antonija</i>	1	<i>Mladena</i>	1
<i>Bernarda</i>	1	<i>Nevenka</i>	1
<i>Danijela</i>	1	<i>Patricia</i>	1
<i>Dorotea</i>	1	<i>Samanta</i>	1
<i>Draga</i>	1	<i>Sandra</i>	1

²³ Rezultati dobiveni vlastitim terenskim istraživanjem u Dragoslavec Bregu 2012.

<i>Edita</i>	1	<i>Sonja</i>	1
<i>Gordana</i>	1	<i>Verica</i>	1
<i>Ivka</i>	1	<i>Veronika</i>	1
<i>Izabela</i>	1	<i>Viktorija</i>	1
<i>Jadranka</i>	1		

Tablica 5. Učestalost ženskih osobnih imena u Dragoslavec Bregu

Iz tablice 5 iščitavamo da je najčestotnije žensko ime u Dragoslavec Bregu *Marija* (6 nositeljica od ukupno 53). Prema podacima iz knjige *Kada slaviš imendan* Zdravka Revena, Marijinih je blagdana 34 kroz godinu pa se čestotnost imena *Marija* može dovesti u vezu s običajem nadijevanja imena prema crkvenome blagdanu.²⁴ Na drugome je mjestu po čestotnosti ime *Ana* (3 nositeljice), a treće mjesto dijele *Anita*, *Danica*, *Dragica*, *Magdalena* i *Natalija* (po 2 nositeljice). Ostala imena (njih 34) imaju samo po jednu nositeljicu.

U tablici 6 donosi se pregled ženskih osobnih imena podijeljenih na svetačka, odnosno narodna imena.

Svetačka imena	Narodna imena	Ostala imena ²⁵
<i>Agneza, Albina, Aleksandra, Ana, Anita, Antonela, Antonija, Bernarda, Danijela, Dorotea, Edita, Ivka, Izabela, Julijana, Karla, Karolina, Kristina, Leona, Magdalena, Marija, Marijana, Melanija, Natalija, Patricia, Sonja, Verica, Veronika, Viktorija</i>	<i>Danica, Dragica, Gordana, Jadranka, Jasenka, Lana, Mirjana, Mladena, Nevenka</i>	<i>Milita, Samanta</i>
Ukupno nositeljica: 40 ili 75 %	Ukupno nositeljica: 11 ili 21 %	Ukupno nositeljica: 2 ili 4 %

Tablica 6. Zastupljenost svetačkih imena u fondu ženskih osobnih imena u Dragoslavec Bregu

²⁴ Zanimljivo je napomenuti da se ime *Marija* do novovjekovlja rijetko nadijevalo. “V začetnem obdobju kršćanstva so verniki iz spoštovanja do Jezusove matere deklicam zelo redko dajali ime *Marija*. To velja tudi za srednji vijek, ko so ime *Marija* imele le osebe kraljevskega ali plemiškega stanu.” Keber 2008: 325.

²⁵ U kategoriji *Ostala imena* nalaze se strana i pomodna imena (osim svetačkih imena).

Iz tablice 6 razvidno je da su svetačka imena u Dragoslavec Bregu kudikamo češće nadijevana ženskim osobama nego narodna. Među svetačkim imenima zamjećuje se da se uz temeljna imena *Ana*, *Antonija*, *Karla* i *Veronika* kao službeni likovi javljaju i njihove varijante *Anita*, *Antonela*, *Karolina* i *Verica*. Među narodnim imenima pretežu izvedenice sufiksima *-ka* (*Jadranka*, *Jasenka*, *Nevenka*) i *-ica* (*Danica*, *Dragica*). U kategoriji *Ostala imena* navedena su strana imena koja nisu svetačka.²⁶ Među imenima koja se kose s pravilima hrvatskoga jezičnog sustava izdvajaju se *Dorotea* i *Patricia* (sadrže hrvatskomu jeziku nesvojtvene završne vokalne skupine *ea* i *ia*). Međutim, s obzirom na to da je “teorijski jedva moguće tvrditi da vlastita imena pripadaju književnoj jezičnoj normi” (Šimunović 1986: 163) te da su imena “poseban leksički podstav, koji vrlo često ne podliježe istim pravilima kao neonimijski leksik” (Frančić 1998: 159), nadjenuta imena ipak su pravilna jer pravilnost imena ne određuje jezična norma nego zapis u službeni dokument (matičnu knjigu rođenih).

U imenskome korpusu muških i ženskih osoba u Dragoslavec Bregu 2012. godine prevladavaju svetačka imena (68 %). Slavenskih (narodnih) imena manje je (30 %), dok su strana, pomodna, imena vrlo rijetka (2 %).

2.2. Neslužbena osobna imena

Osobito su zanimljiva neslužbena osobna imena u seoskoj sredini kakva je Dragoslavec Breg, u kojoj se identifikacija uglavnom svodi na jednoimensku antroponimijsku formulu čija je sastavnica osobno ime. Iako potrebu za preciznom identifikacijom omogućuje relativno velik broj imena s obzirom na broj nositelja (tj. čestotnost pojedinoga imena nije velika ili je tek jedna osoba njegovim nositeljem), u seoskome antroponimikonu zasvjedočene su (i onda kad onomastička komunikacija to ne zahtijeva) neslužbene varijante imena. U tablici 7 donosi se pregled muških, a u tablici 8 pregled ženskih neslužbenih osobnih imena.²⁷

Službeno osobno ime	Neslužbeno osobno ime	Broj nositelja
<i>Božidar</i>	<i>Bóžo</i>	1
<i>Dragutin</i>	<i>Drágo</i>	1

²⁶ I mnoga imena iz skupine svetačkih danas se ne nadijevaju (kao što je to bilo u prijašnjim vremenima) s namjerom da dijete ima sveca zaštitnika, branitelja, uzdanicu (mnogi nadjevatelji i ne znaju da postoji svetac/svetica imena koje su nadjenuli svojem djetetu).

²⁷ Rezultati dobiveni vlastitim terenskim istraživanjem u Dragoslavec Bregu 2012.

<i>Franjo</i>	<i>Fránc̣ek</i>	1
	<i>Fránc</i>	2
<i>Ivan</i>	<i>Vánč̣ek</i>	1
	<i>Ívica</i>	1
<i>Josip</i>	<i>Jóẓ̌ek</i>	1
<i>Juraj</i>	<i>Žúra</i>	1
<i>Stjepan</i>	<i>Štéf</i>	1
	<i>Štẹ́fek</i>	1
<i>Tomislav</i>	<i>Tomíca</i>	1
<i>Toni</i>	<i>Tónč̣ek</i>	1
<i>Zvonimir</i>	<i>Zvónko</i>	2

Tablica 7. Pregled i učestalost muških neslužbenih osobnih imena u Dragoslavec Bregu

Iz tablice 7 može se iščitati da se ni jedan *Ivan* u neslužbenoj komunikaciji ne imenuje svojim službenim imenom, nego inačicom *Vánč̣ek* ili *Ívica*. Jedan *Josip* ima isti oblik imena i u službenoj i u neslužbenoj uporabi, a drugi je neslužbeno *Jóẓ̌ek*. Ime *Franjo* u neslužbenoj komunikaciji glasi *Fránc̣ek* i *Fránc*, a samo jedan *Franjo* ima isti oblik i u službenoj i u neslužbenoj uporabi. Ni jedan *Stjepan* u neslužbenoj uporabi ne nosi to ime, nego jednu od inačica – *Štẹ́fek* ili *Štéf*, dok *Tomislav* neslužbeno uvijek biva *Tomíca*, a oba *Zvonimira* neslužbeno se imenuju inačicom *Zvónko*. Za *Dragutina* se kao neslužbeno ime koristi pokraćena *Drágo*, a za *Božidara* *Bóžo*. *Toni* je u neslužbenoj komunikaciji uvijek *Tónč̣ek*, a *Juraj* – *Žúra*. Neslužbeni osobnoimenski likovi omogućuju veću preciznost imenovanja kad je riječ o osobama istoga službenog osobnog imena.

Službeno osobno ime	Neslužbeno osobno ime	Broj nositeljica
<i>Agneza</i>	<i>Néžika</i>	1
<i>Ana</i>	<i>Ánika</i>	1
	<i>Ánka</i>	1
<i>Danica</i>	<i>Dána</i>	1
<i>Magdalena</i>	<i>Mágdica</i>	2

<i>Marija</i>	<i>Mícika</i>	3
	<i>Mímika</i>	2
<i>Julijana</i>	<i>Júlika</i>	1
<i>Verica</i>	<i>Véra</i>	1
<i>Viktorija</i>	<i>Tórika</i>	1

Tablica 8. Pregled i učestalost ženskih neslužbenih osobnih imena u Dragoslavec Bregu

Službeno osobno ime *Marija* ima dva neslužbena oblika – *Mícika* i *Mímika* – od kojih je češći oblik *Micika* (3 nositeljice). Oba oblika pripadaju imenima tvorenim sufiksima koji su karakteristični za tvorbu ženskih hipokorističnih osobnih imena. Jedna *Marija* službenim se oblikom imena imenuje i u neslužbenoj komunikaciji. Riječ je o mlađoj ženskoj osobi, što je u skladu sa zamjetnom pojavom novijega datuma da se mlađe osobe jednako imenuju i u službenoj i u neslužbenoj komunikaciji. Na isti smo slučaj naišli i među muškim imenima. Ime *Ana* u neslužbenoj uporabi ima hipokoristične oblike *Anika* i *Anka*. Ime *Magdalena*, koje nose dvije ženske osobe, u neslužbenoj uporabi u oba slučaja ima hipokoristični oblik *Mágdica*. Sva ostala imena, koja imaju po jednu nositeljicu, u neslužbenoj uporabi imaju inačicu imena koja je u većini slučajeva hipokoristična: *Julika*, *Néžika*. Zanimljivo je da ime *Verica* u neslužbenoj uporabi gubi sufiks *-ica* i glasi *Véra*.²⁸ Nadijevanje neslužbenih imenskih inačica nije uvijek posljedica težnje za razlikovnošću (što potvrđuju primjeri istih službenih i neslužbenih imena) nego je kadšto rezultat tradicijskih službeno-neslužbenih imenskih inačica.

3. Prezimena

Razvojem društva i stvaranjem novih društvenih odnosa u sve mnogoljudnijoj zajednici osobno ime biva nedostatno za preciznu identifikaciju i diferencijaciju. Zbog potrebe postojanijega i stalnijega sustava imenovanja u novim, sve složenijim društveno-političkim prilikama, formiralo se prezime. Prezime, kao najmlađu antroponimijsku kategoriju, karakteriziraju stalnost, nasljednost, nepromjenljivost i zakonska obvezatnost. Formiranje i usustavljivanje prezimena u hrvatskim se krajevima može pratiti već od 12. stoljeća, međutim do masov-

²⁸ Pretpostavka je da je u ovome slučaju službeni lik imena funkcionirao i u neslužbenoj komunikaciji kad je osoba bila mlađa, a da se u zrelim godinama osoba (neslužbeno) počinje imenovati *Véra*.

ne pojave dolazi tek u 16. stoljeću. Napokon, Jozefinskim patentom u drugoj polovici 18. stoljeća zakonom je za sve propisana obvezatnost imanja prezimena, odnosno ozakonjena je (osobno)imensko-prezimenska formula. Prema danas vrijedećemu *Zakonu o osobnom imenu* svaki građanin ima pravo i dužnost služiti se svojim prezimenom (*Narodne novine*, 118/12, čl 1.). U tablici 9 prikazana su prezimena stanovnika Dragoslavec Brega zabilježena u istraživanju provedenom 2012. te broj nositelja pojedinoga prezimena. Prezimena su poređana po učestalosti (tj. po broju nositelja).

Prezime	Broj nositelja
<i>Novak</i>	28
<i>Jaklin</i>	13
<i>Cmrečnjak</i>	11
<i>Škvorc</i>	8
<i>Flinčec</i>	6
<i>Miljančić</i>	6
<i>Đuran</i>	5
<i>Horvatić</i>	5
<i>Polanec</i>	5
<i>Škrobar</i>	5
<i>Brezarić</i>	4
<i>Bauer</i>	3
<i>Boršić</i>	3
<i>Komar</i>	3
<i>Krpič</i>	2
<i>Moharić</i>	2
<i>Radaljac</i>	2
<i>Šafarić</i>	2
<i>Domjanić</i>	1

Tablica 9. Prezimena u Dragoslavec Bregu 2012. i njihova učestalost

Iz tablice 9 evidentno je da je *Novak* najčešće prezime u Dragoslavec Bregu (isto je prezime najčešće u čitavome međimurskom prezimeniku). Razlozi

su njegove učestalosti vezani uz burnu hrvatsku povijest i brojne seobe. Leksem *novak* odnosi se, prema Anićeveu i Akademijinu rječniku, između ostalog i na *novog člana neke zajednice, čovjeka koji je po čemugod nov ili u čemugod nov, na novoselca, tj. čovjeka koji se nedavno gdje naselio*. Prema tome, značenje ‘novi stanovnik u nekom mjestu’ jedna je od vjerojatnijih pretpostavki motiviranosti prezimena *Novak*. Slijedi tablični prikaz prezimena (poredanih abecednim redom) potvrđenih u Dragoslavec Bregu te podaci o postanku prezimena i najranijim potvrdama u Dragoslavec Bregu i u Međimurju.²⁹

Prezime	Motivacija	Prva potvrda u D. Bregu	Prva potvrda u Međimurju
<i>Bauer</i>	< zanimanje <i>bauer</i> [njem. Bauer ‘ratar, seljak’]	1997.	1850. (Lohovec Breg)
<i>Boršić</i>	< muško osobno ime Borš(a) – [Bor(o)- (< Borislav, Borivoj i sl.) + -ša] + <i>ić</i>	2010.	1698. (<i>Borsich</i> ; Stanetinec)
<i>Brezarić</i>	< etnik <i>Brezar-</i> [< Breza] + <i>-ić</i>	1931.	1712. (<i>Brezarics</i> ; Trnovec)
<i>Cmrečnjak</i>	< etnik <i>cmrečak/cmrečnjak</i> [< cmrek(a), ‘smreka’]	1900.	1720. (<i>Csmercznjak</i> ; Mons Stanetinec)
<i>Domjanić</i>	< muško osobno ime <i>Dom(i)jan-</i> [Damjan (< lat. Damianus)] + <i>-ić</i>	1997.	1592. (<i>pred Domianichem</i> ; Nedelišće)
<i>Đuran</i>	< osobno ime <i>Đuran</i> (: Đurađ/Juraj < lat. Georgius)	1900.	1651. (<i>Gyranou</i> ; Trnovec)
<i>Flinčec</i>	< nadimak možda <i>flinka</i> [< njem. Flinte ‘puška kremenjača’]	1997.	1850. (Tupkovec)

²⁹ Podaci o postanku prezimena i najranijim potvrdama preuzeti su iz knjige *Međimurska prezimena* Anđele Frančić te dopunjeni podacima do kojih se došlo vlastitim istraživanjem.

<i>Horvatić</i>	< etnonim <i>Horvat</i> - [mađ. (< hrv.) Horvat ‘Hrvat’] + <i>-ić</i>	1948.	1533. (<i>Horwathich</i> ; Štefanec)
<i>Jaklin</i>	< muško osobno ime <i>Jaklin</i> [Jak(o)- (< Jakob < lat. Jacobus) + <i>-lin</i>]	1900.	1683. (Obrežan, Obrežanec, Štrigova)
<i>Komar</i>	< nadimak <i>komar</i> [‘komarac’]	1997.	1698. (Mons Minor Kozlovčak, Prelog)
<i>Krpič</i>	< nadimak <i>krp(a)</i> + <i>-ič</i>	2002.	nema
<i>Miljančić</i>	< muško osobno ime <i>Miljan</i> [Milj(o)- (< Mihael, Miroslav i sl.) + <i>-an</i>] + <i>-čić</i>	2002.	nema
<i>Moharić</i>	< muško osobno ime <i>Mohar</i> - [< Mohor (< lat. Hermagoras)] + <i>-ić</i>	1948.	1717. (<i>Moharics</i> ; Vratišinec)
<i>Novak</i>	< nadimak <i>novak</i> (: nov)	1900.	1683. (<i>Nouak</i> ; Čakovec, Cirkovljan, Macinec)
<i>Polanec</i>	< etnik <i>polanec</i> [: polje; poljana]	1931.	1768. (<i>Polanecz</i> ; Jalšovec, <i>Pollanecz</i> ; Mala Subotica)
<i>Radaljac</i>	< muško osobno ime <i>Radalj</i> [< Rad(o)- (< Radoslav i sl.) + <i>-alj</i>] + <i>-ac</i>	2002.	nema
<i>Šafarić</i>	< zanimanje <i>šafar</i> - [< njem. Schaffner ‘upravitelj; dvornik; čuvar’] + <i>-ić</i>	1931.	1660. (<i>Saffarich</i> ; Frkanovec)
<i>Škrobar</i>	< nadimak <i>škrobar</i> [< škrobati ‘bučati, lupati’]	1931.	1698. (<i>Škrobar</i> ; Mons Praporčan)
<i>Škvorc</i>	< nadimak <i>škvorc</i> [‘čvorak’]	1931.	1651. (<i>Skuorc</i> ; Mons Frkanovski)

Tablica 10. Popis prezimena u Dragoslavec Bregu 2012.

3.1. Osvrt na motivaciju i tvorbenu strukturu prezimena Dragoslavec Brega

U prezimenskome fondu Dragoslavec Brega nalazimo prezimena svih četiriju osnovnih motivacijskih skupina. Najviše je prezimena motivirano osobnim imenima, a najmanje ih u svojoj strukturi ima naziv zanimanja. Prezimena su nastala ili sufiksalsnom ili (nešto rjeđe) nesufiksalsnom tvorbom.

	nesufiksalsna tvorba	sufiksalsna tvorba
Prezimena od osobnih imena	<i>Đuran, Jaklin</i>	<i>Boršić, Domjanić, Miljančić, Moharić, Radaljac</i>
Prezimena od nadimaka	<i>Komar, Novak, Škvorc, Škrobar</i>	<i>Flinčec, Krpič</i>
Prezimena od naziva zanimanja	<i>Bauer</i>	<i>Šafarić</i>
Prezimena od etnika i etnonima	<i>Cmrečnjak</i>	<i>Brezarić, Horvatić, Polanec</i>

Tablica 11. Prezimena Dragoslavec Brega s obzirom na tvorbenu strukturu i motivaciju

Nesufiksalsna prezimena nastala su onimizacijom (npr. *Škvorc*) ili transonimizacijom (npr. *Đuran*), a rjeđa su od sufiksalsnih (nastalih dodavanjem prepoznatljivoga prezimenskoga sufiksa). U tvorbi međimurskih prezimena sudjeluju ovi sufiksi:³⁰ *-ović/-ević, -ić, -ek, -ak, -ac, -ic* (Frančić 2002: 57). U prezimenskome fondu Dragoslavec Brega najfrekventniji je prezimenski sufiks *-ić*, dok je frekventnost ostalih sufiksata znatno manja, nerijetko svedena samo na jedan primjer (*-čić* u *Miljančić*, *-ac* u *Radaljac*).

Prezimena od osobnih imena koja su nastala sufiksalsnom tvorbom kao osnova imaju temeljno svetačko ime³¹ (npr. *Domjanić*) ili osnovu prezimena čini izvedenica svetačkoga (npr. *Miljančić*) ili narodnoga imena (npr. *Boršić*). Osim što su osobna imena poslužila kao najčešća motivacija za nastanak prezimena stanovnika Dragoslavec Brega, vrlo ih često nalazimo i u osnovama međimurskih ojkonima (Frančić 2001). Primjerice, od dvanaest naselja koja pripadaju

³⁰ Pod međimurskim prezimenima podrazumijeva ona prezimena čiji prvi zapis seže najmanje 150 godina u prošlost i koja su i danas sastavni dio međimurskoga prezimenskoga fonda.

³¹ Svetačka imena postala su zastupljenija i počela potiskivati narodna imena nakon što je zakonom, donesenim na Tridentskome koncilu sredinom 16. stoljeća, strogo propisano njihovo nadijevanje novorođenomu djetetu.

Općini Gornji Mihaljevec imena polovice njih temelje se na osobnome imenu: *Gornji Mihaljevec* (< Mihalj : lat. Michael),³² *Dragoslavac Breg* i *Dragoslavac Selo* (< Dragoslav), *Bogdanovec* (< Bogdan), *Vukanovec* (< Vukan), *Martinuševec* (< Martinuš : lat. Martinus)³³.

Prezimana nastala od nadimaka jedna su od najstarijih jer su se najstarija prezimana temeljila upravo na nadimcima (Šimunović 1995: 8). Prezimana nadimačkoga postanja sadržavaju istovremeno i porugu i poruku jer je u njima sadržano sve ono negativno ili (rjeđe) pozitivno što karakterizira određenu osobu. Za razliku od prezimana (koje se nasljeđuje) i osobnoga imena (koje brižno biraju roditelji), nadimak često nadijevaju osobe izvan obiteljskoga kruga, koje njime imenovanoga žele na neki način obilježiti. Ovoj kategoriji prezimana stanovnika Dragoslavac Brega pripadaju prezimana nastala: a) po karakterističnoj osobini (*Škrobar*, *Novak*), b) po nazivima ptica i životinja (*Škvorc*, *Komar*) i c) po različitim predmetima materijalne i duhovne kulture (*Flinčec*, *Krpič*). Prezimana čiji je nastanak motiviran zanimanjem važna su zbog toga što svojim domenskim sadržajem prenose informaciju o postojanju određenih zanimanja i obrta u prošlosti. Brojni su obrti danas izumrli, no zahvaljujući prezimenima i dalje živi sjećanje na njih. U Dragoslavac Bregu nailazimo na dva prezimana te kategorije: *Bauer* i *Šafarić*. Oba se prezimana temelje na riječima stranoga (njemačkoga) podrijetla, što, naravno ne znači (pogotovo kad je riječ o prezimenu *Šafarić*, u čijoj tvorbi sudjeluje hrvatski prezimenski sufiks) da su nastala u tuđemu prezimenskom sustavu i odatle prenesena (doseljenjem svojih nositelja) u međimurski prezimenski fond. Prezimana etničkoga i etnonimskoga postanja korisna su za proučavanje seoba stanovništva i migracija.

Usporedimo li prezimenske potvrde iz 2012. s onima zabilježenim u popisu stanovništva iz 1948,³⁴ (u kojemu nalazimo 34 prezimana), primijetit ćemo da je “preživjelo” ovih 11 prezimana: *Brezarić*, *Cmrečnjak*, *Đuran*, *Horvatić*, *Jaklin*, *Moharić*, *Novak*, *Polanec*, *Šafarić*, *Škrobar* i *Škvorc*. U usporedbi s po-

³² Predaja govori da je *Gornji Mihaljevec* ime dobio po lugu *Mihalju*.

³³ Predaja govori da je na području današnjega Martinuševeca postojala kapela posvećena svetomu Martinu.

³⁴ Slijedi popis prezimana koja su potvrđena za popisa stanovništva 1948. u Dragoslavac Bregu (*Leksik prezimana SR Hrvatske (po naseljima)*); rukopisna građa čuva se u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje). Brojka ispred zgrade označuje broj nositelja, a u zagradi broj domaćinstava).

Arnoš 3 (–), *Brezarić* 9 (2), *Cmrečnjak* 16 (2), *Crnčec* 10 (2), *Crnković* 1 (–), *Ganzer* 2 (1), *Đuran* 13 (3), *Glovnik* 3 (–), *Goričanec* 3 (1), *Horvatić* 7 (2), *Hunjadi* 7 (1), *Jaklin* 25 (5), *Kolman* 3 (1), *Korunić* 5 (1), *Košak* 5 (1), *Krnjak* 3 (1), *Moharić* 7 (1), *Murakezi* 7 (1), *Novak* 57 (11), *Panić* 6 (1), *Pavić* 1 (–), *Petran* 3 (1), *Polanec* 7 (1), *Posavec* 1 (1), *Seb* 2 (–), *Solar* 1 (–), *Šafarić* 15 (3), *Škrinjar* 9 (2), *Škrobar* 9 (2), *Škvorc* 5 (1), *Tkalec* 1 (–), *Trupković* 11 (2), *Vinković* 4 (1), *Vuk* 1 (1).

dacima iz Popisa stanovništva 1948. primjećuje se da je s vremenom u Dragoslavec Bregu došlo do smanjenja broja nositelja prezimena *Novak*, *Cmrečnjak* i *Jaklin*, a da se povećao broj nositelja prezimena *Polanec* i *Škvorc*. Mnogo je više prezimena (23) koja su nestala iz prezimenskoga fonda Dragoslavec Brega u posljednjih 60-ak godina. Razlog njihove nepojavnosti u najnovije vrijeme, vjerojatno je odseljenje obitelji ili smrt posljednjega nositelja. Osam je prezimena, sudeći po usporednome popisu stanovnika iz 1948. i 2012., novija sastavnica prezimenskoga fonda Dragoslavec Brega (*Bauer*, *Boršić*, *Domjanić*, *Flinčec*, *Komar*). Većina njih (*Bauer*, *Boršić*, *Domjanić*, *Flinčec*, *Komar*) upućuje na doseljenje iz međimurskoga okružja (Frančić 2002), a samo tri (*Krpič*, *Miljančić*, *Radaljac*) svjedoče o doseljenju njihova nositelja (ili više njih) iz drugih krajeva.

4. Nadimci

4.1. Obiteljski nadimci

Za razliku od osobnoga imena i prezimena koje zakon propisuje kao obvezatnu sastavnicu službene antroponimijske formule, nadimci (osobni i obiteljski) kategorija su koja nije zakonom propisana i ulazi u sferu neslužbene uporabe. Obiteljski nadimci do danas u seoskoj sredini, kakva je ona Dragoslavec Brega, u neslužbenoj komunikaciji zadržavaju primat nad prezimenima i nakon što su ona ustaljena i obvezatna. Za nastanak i “život” obiteljskih nadimaka najpogodnija je zatvorena seosko-patrijarhalna sredina u kojoj stanovnici žive u međusobnoj ovisnosti te su upućeni jedni na druge. Obiteljski su nadimci nasljedni, no ne u tolikoj mjeri kao prezimena; njihova nasljednost, kao uostalom ni oni sami, nije zakonom propisana. Za razliku od prezimena čija je nasljednost apsolutna, nasljednost je obiteljskih nadimaka relativna. Ta se relativnost očituje u činjenici da obiteljski nadimci žive tako dugo dok žive njihovi nositelji ili tako dugo dok žive u sredini koja im je nadjenula nadimak, a ponajviše u činjenici da obiteljski nadimak može nakon toga biti zamijenjen nekim drugim obiteljskim nadimkom. Termin *obiteljski nadimak* bio je nepoznat informantima koji su sudjelovali u istraživanju koje je prethodilo pisanju ovoga rada. Znali su samo za termin *cóna*,³⁵ odnosno za upit *Kak vas (jih) zóvejo?* (na koji se kao odgovor dobio obiteljski nadimak). Na primjeru Dragoslavec Brega i njegova imenskoga i prezimenskoga fonda, u kojemu su pojedina imena i prezimena frekventnija od drugih, može se zaključiti da su obiteljski nadimci nužni ne bi li se postigla što točnija identifikacija pojedinca u neslužbenoj uporabi,

³⁵ Od njem. *Zuname* ‘prezime’.

u svakodnevnoj komunikaciji. Budući da su obiteljski nadimci kategorija koju nadijevaju drugi, često je riječ o pejorativnim oznakama. Obiteljski se nadimak najčešće upotrebljava u sastavu dvoimenske formule čije su sastavnice singularizirani oblik obiteljskoga nadimka i uglavnom neslužbena inačica osobnoga imena. Singularizirani oblici redovito su pridjevski, pa zahtijevaju nadopunu osobnim imenom (*Vukov Francek*). Nije rijedak slučaj da se pluralnim oblikom imenuje samo jedna osoba (*Čmígačovi*). Ta je pojava karakteristična za situacije kada je od nekada brojne obitelji danas živ još samo jedan njezin član. Obiteljski nadimci u Dragoslavec Bregu, kako je to već konstatirano za međimurske obiteljske nadimke (Frančić 1994), sadržavaju antroponimijску komponentu (njima se imenuju ljudi) i toponimijскую komponentu (protežu se na “grunt”, imanje, gdje ti ljudi žive ili su živjeli njihovi preci). Čest je slučaj da novi vlasnik “grunta” naslijedi obiteljski nadimak prijašnjega vlasnika. U tome slučaju obiteljski nadimak ima karakteristike nepokretljivoga mikrotoponima, za razliku od slučaja kad se obiteljski nadimak seli zajedno sa svojim nositeljem/nositeljima. Podrijetlo obiteljskih nadimaka različito je. Jedni su nastali inspirirani vanjskim izgledom nekoga člana obitelji, drugi karakternim crtama, zanimanjem ili pak od muškoga ili ženskoga osobnog imena, prezimena, osobnoga nadimka, etnika ili etnonima. Za neke obiteljske nadimke danas se ne zna kako su nastali, tj. što je bilo povodom njihovu nadijevanju. Obiteljski se nadimci mogu podijeliti na prave (kada se ne temelje na prezimenu obitelji koja se njime imenuje) i neprave (kada mu je u osnovi prezime obitelji) (Frančić 1994). U obama slučajevima riječ je o tvorenicama sufiksima *-ovi* i *-ini*. Među obiteljskim nadimcima Dragoslavec Brega prevladavaju pravi obiteljski nadimci. Tablica 11 sadržava abecedni popis svih obiteljskih nadimaka (i pravih i nepravih) potvrđenih u Dragoslavec Bregu,³⁶ prezimena obitelji koja nose određeni obiteljski nadimak te broj nositelja dotičnoga obiteljskog nadimka.

Obiteljski nadimak	Prezime obitelji	Broj nositelja obiteljskoga nadimka
<i>Āginj</i>	<i>Cmrečnjak</i>	4
<i>Bāngačovj</i>	<i>Novak</i>	3
<i>Biškupovj</i>	<i>Miljančić</i>	6
<i>Brézaričovj</i>	<i>Brezarić</i>	4
<i>Čmígačovj</i>	<i>Šafarić</i>	1

³⁶ Podaci su prikupljeni vlastitim terenskim istraživanjem u Dragoslavec Bregu 2012.

<i>Gánzaroviĵ</i>	<i>Flinĉec</i>	6	8
	<i>Moharić</i>	2	
<i>Grégoroviĵ</i>	<i>Škvorc</i>	8	
<i>Hábjanoviĵ</i>	<i>Novak</i>	4	
<i>Jáklinoviĵ</i>	<i>Komar</i>	3	16
	<i>Jaklin</i>	13	
<i>Kmětoviĵ</i>	<i>Novak</i>	1	
<i>Lípiĉoviĵ</i>	<i>Polanec</i>	2	
<i>Matižónoviĵ</i>	<i>Novak</i>	3	
<i>Matòkēšoviĵ</i>	<i>Polanec</i>	3	4
	<i>Novak</i>	1	
<i>Matúlcoviĵ</i>	<i>Novak</i>	2	5
	<i>Bauer</i>	3	
<i>Medvédoviĵ</i>	<i>Horvatić</i>	1	
<i>Miĉjoviĵ</i>	<i>Radaljac</i>	2	
<i>Petrićoviĵ</i>	<i>Novak</i>	2	
<i>Rózikiniĵ</i>	<i>Novak</i>	7	
<i>Škróbaroviĵ</i>	<i>Škrobar</i>	5	
<i>Špajúrkinĵ</i>	<i>Đuran</i>	5	
<i>Trúpkoviĉoviĵ</i>	<i>Novak</i>	1	
<i>Verónĉjakoviĵ</i>	<i>Šafarić</i>	2	
<i>Vrbejòkoviĵ</i>	<i>Cmreĉnjak</i>	5	11
	<i>Miljanĉić</i>	6	
<i>Vúkovĵ</i>	<i>Novak</i>	1	2
	<i>Šafarić</i>	1	
<i>Zágorcoviĵ</i>	<i>Horvatić</i>	1	

Tablica 12. Popis obiteljskih nadimaka u Dragoslavec Bregu

Iz podataka prikazanih u tablici 12 možemo iščitati da u Dragoslavec Bregu postoji 25 obiteljskih nadimaka. Najčešći je obiteljski nadimak *Jáklinoviĵ*. Taj nadimak nosi 16 stanovnika koji žive u 4 obitelji dvaju razliĉitih prezimena: *Komar* (1 obitelj) i *Jaklin* (3 obitelji). Prema tome, obiteljski nadimak *Jáklinoviĵ* potvrđen je češće kao nepravi, a rjeđe kao pravi. Drugi je po zastu-

pljenosti obiteljski nadimak *Vrbejčkovi*, koji nosi 11 osoba, pripadnika dviju obitelji koje nose prezimena *Cmrečnjak* i *Miljančić*. Dakle, obiteljski je nadimak *Vrbejčkovi* u Dragoslavac Bregu pravi obiteljski nadimak. Obiteljski nadimci *Gánzarovi* i *Grégorovi* (oba su prava) imaju po 8 nositelja itd. Pojedine obitelji imaju čak dva obiteljska nadimka koji se upotrebljavaju usporedno: *Biškupovi* i *Vrbejčkovi*, *Bángačovi* i *Rózikinj* te *Vúkovj* i *Čmígačovi*. Razlog pojavnosti dvaju obiteljskih nadimaka za istu obitelj jest taj što se obitelj s jednim nadimkom doselila u naselje ili preselila u novu kuću u naselju, a drugi je “naslijedila” od obitelji u čiju se kuću uselila. Slijedi abecedni popis obiteljskih nadimaka s komentarom vezanim uz njihovu motivaciju.

Obiteljski nadimak	Motivacija obiteljskoga nadimka
<i>Áginj</i>	< osobno ime – <i>Aga</i> (: <i>Agata</i>)
<i>Bángačovi</i>	< zanimanje – zvonar ³⁷
<i>Biškupovi</i>	< osobni nadimak – <i>Biškup</i> (: biskup)
<i>Brézaričovi</i>	< prezime – <i>Brezarić</i>
<i>Čmígačovi</i>	< osobni nadimak – <i>Čmigáč</i> ³⁸
<i>Gánzarovi</i>	< prezime – <i>Ganzer</i> ³⁹
<i>Grégorovi</i>	< osobno ime – <i>Gregor</i>
<i>Hábjanovi</i>	< osobno ime – <i>Habjan</i> (: <i>Fabijan</i>)
<i>Jáklinovi</i>	< osobno ime – <i>Jak(o)</i> (: <i>Jakob</i>)
<i>Kmětovi</i>	< zanimanje – kmet ⁴⁰
<i>Lípičovi</i>	< prezime – <i>Lipić</i> ⁴¹
<i>Matížonovi</i>	< osobno ime – <i>Matízon</i> (: <i>Matija</i>)
<i>Matòkěšovj</i>	< osobno ime – <i>Matošek</i> (: <i>Matija</i>)
<i>Matúlcovi</i>	<osobno ime – <i>Matula</i> (: <i>Matija</i>)
<i>Medvédovi</i>	< prezime – <i>Medved</i>
<i>Mičjovi</i>	< osobno ime – <i>Mičo</i> (: <i>Mihael</i>)
<i>Petrícovi</i>	< prezime – <i>Petric</i>

³⁷ *Bangati* u nekim govorima kajkavskoga narječja znači *zvoniti*.

³⁸ *Čmigati* ‘nekontrolirano treptati očima’.

³⁹ U popisu stanovništva 1948. u Dragoslavac Bregu zabilježeno je prezime *Ganzer*.

⁴⁰ Prema kazivanju mještana *kmětima* su nazivani vlasnici velikih zemljišnih posjeda, imućniji stanovnici. Ovaj naziv nije ni u kakvoj vezi s kmetovima u feudalnome društvu, štoviše u suprotnosti su.

⁴¹ U popisu stanovništva 1900. i 1931. u Dragoslavac Bregu zabilježeno je prezime *Lipics*, odnosno *Lipić*, no nakon toga vremena ono se više ne pojavljuje.

<i>Rózikinj</i>	< osobno ime – <i>Rozika</i> (: <i>Rozalija</i>)
<i>Škróbarovj</i>	< prezime – <i>Škrobar</i>
<i>Špajúrkinj</i>	? < prezime – <i>Španjur</i>
<i>Trúpkovičovj</i>	< prezime – <i>Trupković</i>
<i>Verónčjakinj</i>	< osobno ime – <i>Veronča</i> (: <i>Veronika</i>)
<i>Vrbejòkovj</i>	< etnik – <i>Vrbejòk</i> (: <i>vrba</i>)
<i>Vúkovj</i>	< prezime – <i>Vuk</i>
<i>Zágorcovj</i>	< etnik – <i>Zagorec</i>

Tablica 13. Popis obiteljskih nadimaka Dragoslavec Brega i njihova motivacija

Najveći broj obitelji u Dragoslavec Bregu ima obiteljski nadimak motiviran prezimenom (*Brezaričovi*, *Gánzarovi*, *Jáklinovi*, *Lipičovi*, *Medvédovi*, *Petricovi*, *Škróbarovi*, *Trúpkovičovi*, *Vúkovj*). Među njima više je pravih, a manje nepravih obiteljskih nadimaka. Nešto manje obiteljskih nadimaka motivirano je muškim osobnim imenom (*Grégorovi*, *Hábjanovi*, *Matižónovi*, *Matòkėšovi*, *Matulcovi*), potom slijede obiteljski nadimci motivirani ženskim osobnim imenom (*Áginj*, *Rózikinj*, *Verónčjakinj*) i osobnim nadimkom (*Biškupovi*, *Čmígačovj*, *Mlčjovj*). Najmalobrojnije su obitelji čiji se nadimak temelji na nazivu zanimanja (*Bángačovj*, *Kmětovj*) te na etniku (*Vrbejòkovj*, *Zágorcovj*). Samo jedan nadimak (*Špajúrkinj*) svrstan je u skupinu nepoznate motivacije. Među obiteljskim nadimcima od osobnih imena (pretkazivo) dominiraju oni nastali od muških osobnih imena. Najviše je obiteljskih nadimaka tvoreno od inačica muškoga osobnog imena *Matija*, što je očit znak nekadašnje frekventnosti toga imena. Ženska osobna imena služila su kao osnova za oblikovanje obiteljskih nadimaka samo u iznimnim slučajevima – uglavnom ako je žena bila iz bogatije ili uglednije obitelji, ako nije bila na dobrome glasu ili ako je bila udovica. Obiteljski nadimci u Dragoslavec Bregu beziznimno su množinskoga lika, a u njihovoj tvorbi dominira sufiks *-ovi*. Sufiksom *-ini* tvoreni su samo obiteljski nadimci koji u osnovi imaju žensko osobno ime (*Áginj*, *Rózikinj*, *Verónčjakinj*) te obiteljski nadimak nepoznate motivacije *Špajúrkinj*.

4.2. Osobni nadimci

Osobnih nadimaka u Dragoslavec Bregu gotovo i nema jer neslužbeni oblici osobnih imena i obiteljski nadimci imaju znatnu ulogu u diferencijaciji i individualizaciji, pa potrebe za još jednom dodatnom razlikovnom oznakom nije bilo. Zabilježili smo samo ove osobne nadimke:

Ahtung – nadimak prema glazbenome sastavu (*Ahtung bend*) koji je osnovala osoba koja se njime imenuje.

Čmígač – nadimak prema karakterističnoj osobini – *čmiganju* ‘nekontrolirane treptanju kapcima’.

Fifi – nadimak nepoznatoga postanja (službeno je ime njegova nositelja *Dragutin*).

Te nadimke nose odrasle osobe i po njima su prepoznatljive diljem Općine.

5. Zaključak

Iz antroponima zasvjedočenih u Dragoslavec Bregu moguće je iščitati podatke o mnogim društveno-povijesnim, kulturnim i drugovrsnim činjenicama vezanim uz prošlost i sadašnjost toga gornjomeđimurskog sela. Uz ostalo, može se zaključiti da je riječ o katoličkoj sredini koja štuje svece, no koja ne zaboravlja ni svoje slavenske korijene, pa uz svetačka nadijeva i narodna imena. Usto ide ukorak s vremenom te slijedi svjetske trendove nadijevajući za svoju sredinu neobična, strana osobna imena novorođenima. U osobnoimenskom sustavu očita je dominacija svetačkih imena, među kojima su najčestotnija muško osobno ime *Ivan* i žensko osobno ime *Marija*. Najviše je imena koja imaju samo jednoga nositelja. Time se nastojalo osobnim imenom diferencirati pojedinca od drugih pripadnika seoske sredine u kojoj živi i izbjegnuti da mu se radi točne identifikacije dâ nadimak.

Prezimana na poseban i zanimljiv način govore o prošlosti i sadašnjosti svojih nositelja, ona su odraz situacija i okoline u kojima su nastala. Osim jezičnih informacija, prezimana su prepuna povijesnih, zemljopisnih, etnografskih obavijesti koje se mogu iščitati iz njihove pretpostavljene motivacije. Najčešće je prezime u Dragoslavec Bregu *Novak*, koje je ujedno i najčešće međimursko prezime. Među nevelikim brojem prezimena potvrđenih u Dragoslavec Bregu možemo govoriti o *novoselskim* prezimenima, nazivajući takvima ona koja su u tome naselju potvrđena u kontinuitetu od 1900. godine, a vjerojatno i prije (*Cmrečnjak*, *Duran*, *Jaklin*), o onima čiji je kontinuitet nešto kraći (npr. *Šafarić*) i onima koja su u najnovije vrijeme doseobom svojih nositelja unesena u *novoselski* prezimenski sustav (npr. *Miljančić*).

I u obiteljskim nadimcima sadržani su dijelovi jezične i izvanjezične prošlosti. Zahvaljujući njima danas se možemo sjetiti nekih zaboravljenih osobnih imena ili zanimanja kojih više nema. Omogućuju nam da shvatimo kakav je bio društveni ustroj u selu i kako su bila organizirana domaćinstva. U Dragoslavec Bregu svaka obitelj ima svoj nadimak, svoju *cóno*, što kazuje od životnosti te antroponimijsko-toponimijske kategorije.

Ovim je istraživanjem obuhvaćena suvremena antroponimija Dragoslavec Brega te njezine povijesne potvrde, od kojih najstarije sežu u 1900. godinu. S obzirom na to da se povijest toga gornjomeđimurskoga sela mjeri stoljećima, nameće se potreba traganja za još starijom antroponimijom i za prikupljanjem ostalih imenskih (ponajprije mikrotoponimijskih) potvrda te za sagledavanjem ukupnosti onimije Dragoslavec Brega i njezinom usporedbom ponajprije s međimurskom a potom i s onimijom ostalih hrvatskih naselja i krajeva.

6. Literatura:

- ANIĆ, VLADIMIR 1998. *Rječnik hrvatskog jezika*, treće prošireno izdanje. Zagreb: Novi Liber.
- BABIĆ, STJEPAN; BOŽIDAR FINKA; MILAN MOGUŠ ⁵2000. *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Školska knjiga.
- BLAŽEKA, ĐURO 2008. *Međimurski dijalekt*. Čakovec: Matica hrvatska.
- FRANČIĆ, ANDELA 1989. Prezimenski mozaik Međimurske Bistrice danas. *Rasprave Zavoda za jezik*, 15, Zagreb, 93–113.
- FRANČIĆ, ANDELA 1994. Međimurski obiteljski nadimci. *Rasprave Zavoda za hrvatski jezik*, 20, Zagreb, 31–66.
- FRANČIĆ, ANDELA; MILICA MIHALJEVIĆ 1995. Pomodna osobna imena. *Jezik*, 46/5, Zagreb, 172–178.
- FRANČIĆ, ANDELA 1998. Pravopisna norma i službena imenska formula. Zbornik radova *Jezična norma i varijeteti*. Zagreb – Rijeka, 157–162.
- FRANČIĆ, ANDELA 2001. Hadrovicsev prinos proučavanju međimurske ojkonomije. Zbornik radova *Hrvati u Budimu i Pešti*. Budimpešta: Hrvatska samouprava Budimpešte, 209–217.
- FRANČIĆ, ANDELA 2002. *Međimurska prezimena*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- GÖNCZI, FERENCZ 1995. (1895) *Međimurje (Ljudi, vjerovanja, običaji)*. Čakovec.
- HORVAT, ANDELA 1956. *Spomenici arhitekture i likovnih umjetnosti u Međumurju*. Zagreb: Konzervatorski zavod.
- JARM, ANTUN 1996. *Imena i imendani : Obiteljski imenar*. Zadar: Hrvatski institut za liturgijski pastoral.
- KEBER, JANEZ 2008. *Leksikon imen : Onomastični kompendij*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
- KISS, ISTVAN 1991. *Monumenta Zrinyana*. Budimpešta.
- Leksik prezimena SR Hrvatske po naseljima* (rukopis). Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Lista građana po mjestu prebivališta, računalni ispis, stanje 21. ožujka 2002.
Čakovec: Ured za opću upravu.

Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857–2001. (CD-ROM) 2005, Zagreb: Državni zavod za statistiku.

REVEN, ZDRAVKO 2003. *Kada slaviš imendan*. Đakovo: U pravi trenutak.

Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, I–XXIII, 1880–1976. Zagreb: JAZU.

SABLJAR, VINKO 1866. *Miestopisni riečnik kraljevinah Dalmacije Hervatske i Slavonije*. Zagreb.

ŠIMUNDIĆ, MATE 1988. *Rječnik osobnih imena*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.

ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1986. *Istočnojadranska toponimija*. Split: Logos.

ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1995. *Hrvatska prezimena: podrijetlo, značenje, rasprostranjenost*. Zagreb: Golden marketing.

Zakon o osobnom imenu, Narodne novine, br. 118/12.

Mrežni izvori:

http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup20_6041.html (15. prosinca 2012.)

<http://www.gornjimihaljevec.hr/dokumenti/PPUO-GM.pdf>

The anthroponymy of Dragoslavec Breg

Abstract

This study begins with introductory remarks on the settlement of Dragoslavec Breg in Gornje Međimurje. Particular reference is made to the history of its name, unofficial eponyms and population dynamics. The anthroponymic system of the settlement is analysed through field and archive research. The characteristics of first names are shown (their official and unofficial usage and frequency), inhabitants' surnames (frequency, origin, meaning, formational structure) and nicknames (motivation and formational characteristics).

Ključne riječi: antroponimija, osobno ime, prezime, obiteljski nadimak, Dragoslavec Breg, etnik *Novosjēlčani*

Key words: anthroponymy, first name, surname, nickname, Dragoslavec Breg, eponym *Novosjēlčani*

